

Polacy to w Berlinie druga co do wielkości grupa imigrantów, a w Brandenburgii nawet największa. Liczby pokazują stały napływ, ale także zróżnicowanie regionalne.

Götz Gringmuth-Dallmer i Stefan Kunze

4 komentarze

Język polski w metrze i supermarkecie, samochody z polskimi tablicami rejestracyjnymi na ulicach Berlina oraz w miastach i gminach Brandenburgii – kto uważnie się przyjrzy, ten dostrzeże wielu sąsiadów ze wschodniej strony Odry.

Z okazji zbliżających się październikowych wyborów parlamentarnych w Polsce redakcja rbb|24 przyjrzała się, na ile obecna jest Polska w Berlinie i Brandenburgii. Wszystkie osoby mieszkające w tym regionie, które posiadają polskie obywatelstwo i mają powyżej 18 lat, mogą oczywiście 13 października głosować w sprawie podziału mandatów w polskim parlamencie.

Od 2011 r. liczba Polaków mieszkających w Berlinie podwoiła się

W Berlinie obywatele polscy od dawna są drugą co do wielkości grupą obcokrajowców, po populacji tureckiej. Według Centralnego Rejestru Cudzoziemców (Ausländerzentralregister) pod koniec 2018 r. w stolicy Niemiec zameldowanych było 35.818 Polek i 35.658 Polaków.

Łączna liczba obywateli polskich wynosi więc 71.500 i jest prawie dwukrotnie wyższa niż pod koniec roku 2011. Od maja 2011 r. obywatele polscy korzystają z pełnej swobody przepływu pracowników w Niemczech. W ostatnich latach ich liczba na ogół stale rosła. Liczby za rok 2017, znacznie odbiegające od średniej, Urząd Statystyczny Berlina i Brandenburgii tłumaczy faktem, że przez kilka lat nie wszystkie dane meldunkowe dotyczące obcokrajowców były przekazywane do Centralnego Rejestru Cudzoziemców. Braki zostały uzupełnione do dnia 31 grudnia 2017 r. – oprócz Polski dotyczyły głównie obywateli Unii Europejskiej z Włoch, Francji, Wielkiej Brytanii oraz Rumunii i Bułgarii.

OBCOKRAJOWCY W BERLINIE WEDŁUG KRAJU POCHODZENIA

2011:

1. Turcja: 114.243
2. Polska: 36.032
3. Serbia: 18.873
4. Włochy: 17.441
5. Rosja: 16.410

2018:

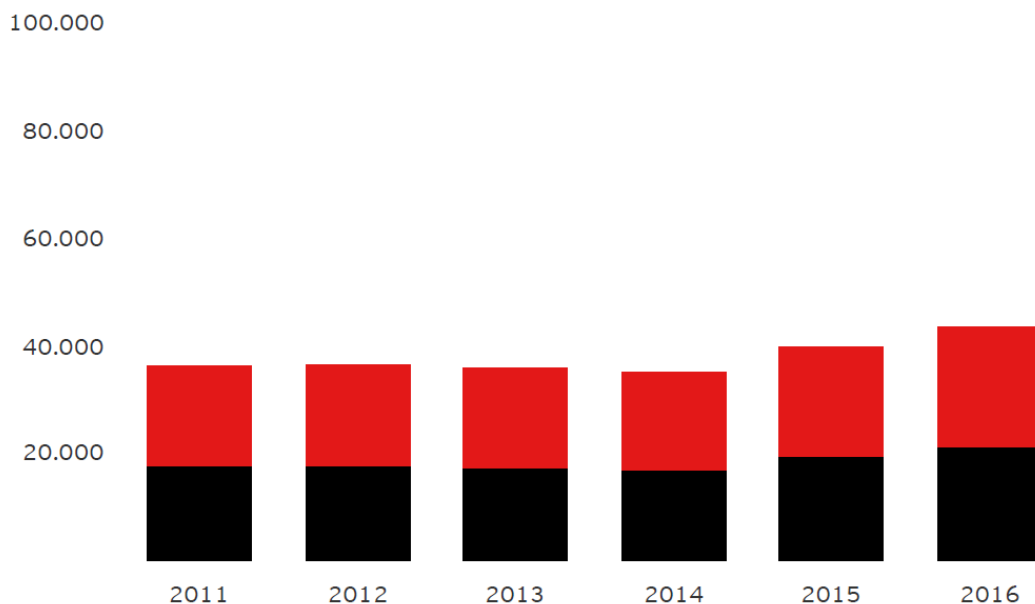
1. Turcja: 106.880
2. Polska: 71.476
3. Syria: 35.865
4. Włochy: 33.855
5. Bułgaria: 32.085

Źródło: Destatis/
Ausländerzentralregister (Centralny
Rejestr Cudzoziemców)

Liczba obywateli polskich

mieszkających w Berlinie

mężczyźni/kobiety

Od kilku lat nie wszystkie dane meldunkowe dotyczące obcokrajowców były przekazywane do Centralnego Rejestru Cudzoziemców. Braki zostały uzupełnione z dniem 31 grudnia 2017 r., przez co liczba obcokrajowców „wzrosła”.

Jeśli grafiki nie wyświetlają się, kliknij [tutaj](#).

Stale rośnie również grupa Niemców o polskich korzeniach

Generalna tendencja stałego napływu znajduje również potwierdzenie w statystykach rejestru mieszkańców dla Berlina, które uwzględniają również osoby o pochodzeniu migracyjnym. Są to obcokrajowcy, ale także Niemcy, którzy urodzili się poza granicami Niemiec lub posiadają drugie obywatelstwo oraz osoby naturalizowane.

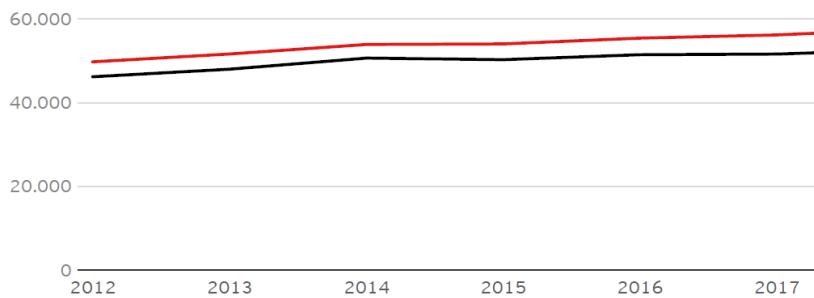
Również w tych statystykach mieszkańcy o polskim pochodzeniu zajmują drugie miejsce, po grupie osób o pochodzeniu tureckim.

Według rejestru mieszkańców, liczba Polaków i Polek lub osób o polskim pochodzeniu mieszkających w Berlinie wzrosła od końca 2011 r. do końca 2018 r. o około 20.000 do liczby 116.088.

Liczba mieszkańców o pochodzeniu polskim

w Berlinie

— mężczyźni — kobiety

Powyższe dane dotyczą regionu pochodzenia w indywidualnej historii migracji. W przypadku obcokrajowców jest on ustalany na podstawie obywatelstwa, a w przypadku Niemców o pochodzeniu migracyjnym na podstawie: a) kraju urodzenia lub b) drugiego obywatelstwa.

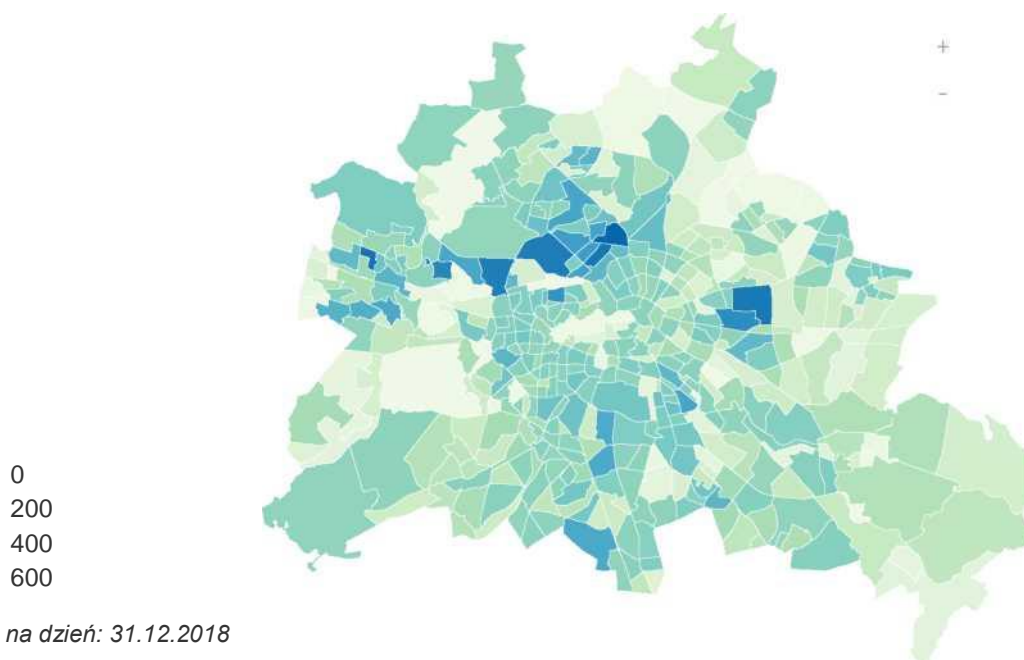
Źródło: Amt für Statistik Berlin-Brandenburg / Einwohnerregisterstatistik (Urząd Statystyczny Berlina i Brandenburgii / statystyki Rejestru mieszkańców)

Dzielnice Mitte i Charlottenburg-Wilmersdorf szczególnie popularne

O tym, w jakich rejonach Berlina mieszkają osoby z polskim obywatelstwem, bardzo szczegółowo informują statystyki *Lebensweltlich orientierte Räume* (LOR, „Przestrzenie zorientowane na otoczenie społeczne”). Pod tą konstrukcją słowną kryje się urbanistyczny podział miasta, ustanowiony w sierpniu 2006 r. przez berliński Senat, urzędy dzielnic i Urząd Statystyczny po to, by móc lepiej obserwować i przewidywać tendencje demograficzne i społeczne w małych jednostkach przestrzennych.

Polacy w Berlinie

Mieszkańcy Berlina posiadający obywatelstwo polskie według obszarów planowania LOR

Stan na dzień: 31.12.2018
r.

Źródło: https://www.statistik-berlin-brandenburg.de/Statistiken/statistik_SB.asp?Ptyp=700&Sageb=12041&creq=BBB&anzwer=10

W roku 2013 większość Polaków mieszkała w dzielnicach byłego Berlina Zachodniego i raczej w centrum miasta, natomiast obecnie znacznie więcej osób z Polski mieszka w dzielnicach peryferyjnych, takich jak Spandau oraz w dzielnicach dawnego Berlina Wschodniego, takich jak Marzahn-Hellersdorf i Lichtenberg. Polskiej ludności ubywa z kolei w Neukölln, a także w Steglitz-Zehlendorf.

Polacy w Berlinie

Mieszkańcy posiadający obywatelstwo polskie w poszczególnych dzielnicach / Zmiana między rokiem 2013 a 2018

	2018	Zmiana między 2013-18 r.
Spandau	6 430	2 112
Marzahn-Hellersd.	2 783	1 126
Lichtenberg	3 605	1 023
Tempelh.-Schöneb.	5 898	965
Treptow-Köpenick	2 499	721
Pankow	3 284	691
Reinickendorf	5 132	624
Charlbg.-Wilmerd.	7 346	542
Mitte	8 407	246
Friedrh.-Kreuzb.	2 838	-46
Steglitz-Zehlend.	4 034	-372
Neukölln	5 764	-696

Źródło: Einwohnerregister
(Rejestr mieszkańców)

Jednym z powodów jest z pewnością duża fluktuacja ludności. W ciągu ostatnich dziesięciu lat Polacy często stanowili największą grupę osób sprowadzających się do Berlina. Jednocześnie w tym samym okresie zawsze byli oni największą grupą tych, którzy przeprowadzali się poza granice Niemiec. Jest to jednak niższa liczba niż w przypadku Polaków osiedlających się w Berlinie. Podliczając więc bilans z uwzględnieniem obu tych grup, liczba Polaków mieszkających w Berlinie wzrastała od 2012 r. o co najmniej 1.500 osób na rok.

Polacy w Brandenburgii

Obywatele polscy od dawna stanowią największą grupę obcokrajowców mieszkających w Brandenburgii.

Według Centralnego Rejestru Cudzoziemców pod koniec 2018 r. w powiatach ziemskich i miastach na prawach powiatu w Brandenburgii były zameldowane 9.094 Polki i 11.545 Polaków.

Podobnie jak w stolicy Niemiec, liczba Polaków mieszkających w Brandenburgii nieprzerwanie rosła. Od 2011 r. liczba mieszkańców posiadających polski paszport wzrosła o ponad 150 procent, z 8.152 do 20.639. To procentowy wzrost, który wyraźnie przewyższa ten w Berlinie (98 procent).

OBCOKRAJOWCY W BRANDENBURGII WEDŁUG KRAJU POCHODZENIA

2011:

1. Polska: 8.152
2. Rosja: 4.092
3. Ukraina: 3.720
4. Wietnam: 3.502
5. Turcja: 2.247

2018:

1. Polska: 20.639
2. Syria: 17.240
3. Rosja: 9.790
4. Afganistan: 7.170
5. Rumunia: 6.035

Liczba obywateli polskich

mieszkających w Brandenburgii

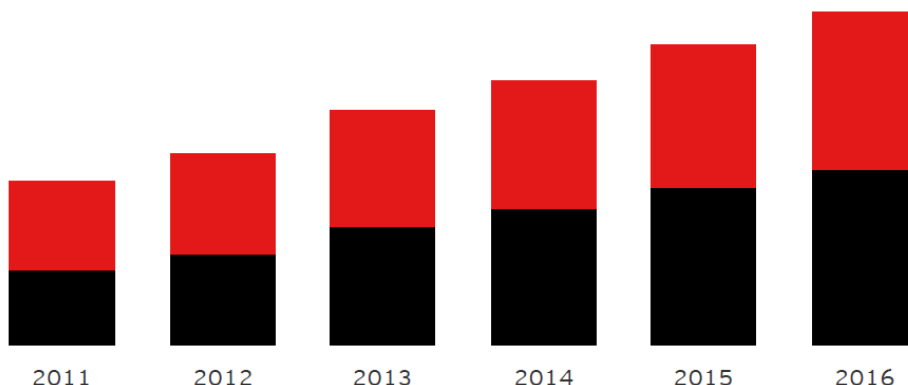
mężczyźni/kobiety

20.000

15.000

10.000

5.000

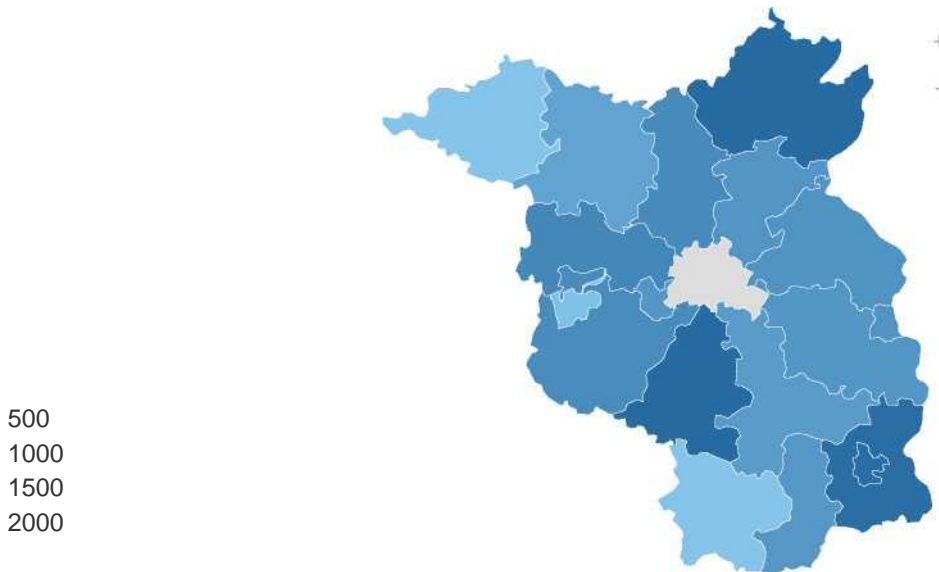
Powiat Teltow-Fläming zastępuje Uckermark

W 2018 r. większość osób posiadających obywatelstwo polskie była zameldowana w powiatach ziemskich Teltow-Fläming oraz Uckermark. W tym ostatnim do 2017 r. liczba Polaków była najwyższa.

Ponad 2.000 Polaków mieszka także w regionie Cottbus/Spree-Neiße, który od 2013 roku w statystykach jest ujmowany jako jeden obszar, ponieważ urzędy ds. cudzoziemców w powiecie ziemskim i mieście na prawach powiatu zostały połączone. Najmniej Polaków mieszka w powiatach Elbe-Elster, Prignitz oraz Brandenburg an der Havel (poniżej 300 osób w każdym z nich) oraz w powiatach Ostprignitz-Ruppin i Dahme-Spreewalde (poniżej 1.000 osób w każdym).

Polacy w Brandenburgii (2018)

Stan na dzień: 31.12.2018 r.

Uwaga: powiaty Cottbus i Spree-Neiße są w statystykach ujmowane razem. Podane liczby są łącznymi danymi dla obu powiatów.

Źródło: Ausländerzentralregister (Centralny Rejestr Cudzoziemców) | Mapa: © GeoBasis-DE / BKG 2017

Największy przyrost odnotowany nie w regionach przygranicznych

Przeprowadzka do regionów leżących blisko granicy jest dla Polaków najwyraźniej mniej atrakcyjna, prawdopodobnie również dlatego, że do przygranicznych powiatów, a także do Frankfurtu nad Odrą, mogą dojeżdżać na co dzień.

Największy przyrost pochodzących z Polski mieszkańców od roku 2011 odnotowały powiaty Teltow-Fläming (+ 1.973), Uckermark (+ 1.259), Havelland (+ 1.123) oraz Potsdam-Mittelmark (+ 1.003).

Najwyższy wzrost procentowy odnotowano natomiast w powiatach Teltow-Fläming, Oberspreewald-Lausitz, Havelland oraz Potsdam-Mittelmark. Wzrost znacznie poniżej średniej odnotowano we Frankfurcie nad Odrą oraz powiatach Prignitz, Oder-Spree, Elbe-Elster, Brandenburg i Uckermark. W tym ostatnim liczba Polaków była jednak już wcześniej szczególnie wysoka. Ten położony na północnym wschodzie powiat jest jednocześnie jedynym w Brandenburgii, w którym w każdym momencie analizowanego okresu mieszkało powyżej 1.000 Polek i Polaków.

Generalny spadek liczby pochodzących z Polski mieszkańców odnotowano do końca roku 2017 we Frankfurcie nad Odrą. W ciągu ostatnich dwóch lat spadek nastąpił jedynie w powiecie Prignitz.

DYSKUSJA Z TRANSMISJĄ NA ŻYWO

16 WRZEŚNIA, GODZ. 19:00,

URANIA Berlin

ZAPROSZENIE DO

DYSKUSJI PANELOWEJ

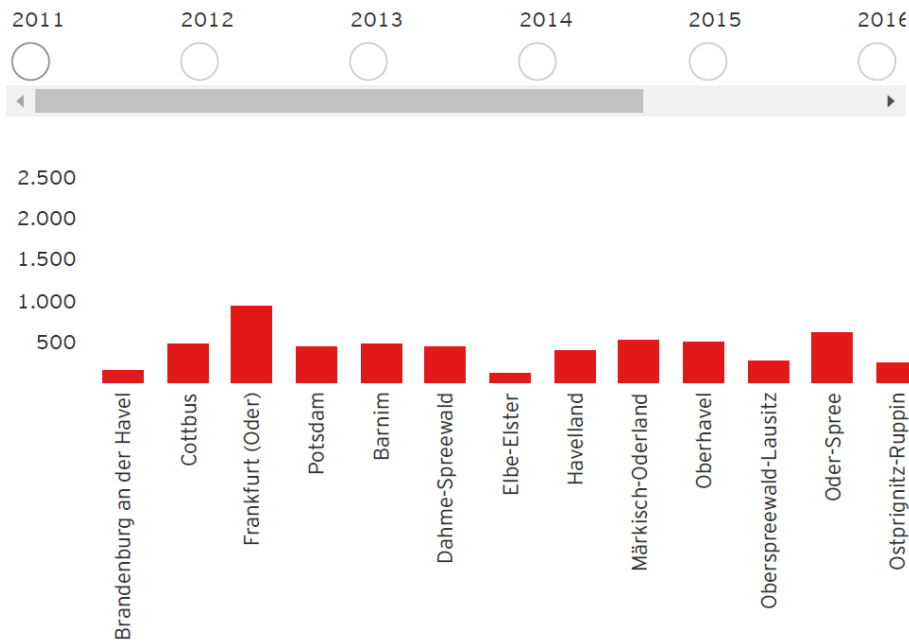
16 września 2019 r. rozgłośnia rbb organizuje w centrum Urania w Berlinie dyskusję panelową z okazji zbliżających się wyborów parlamentarnych w Polsce. Czy narodowo-konserwatywny PiS pozostanie u władzy? Co będzie to oznaczało dla relacji polsko-niemieckich? Wstęp wolny. Wydarzenie odbędzie się w języku niemieckim i będzie transmitowane na żywo.

**Transmisja na żywo na rbb|24 | 16.09.2019 r. |
19:00 - 20:45**

Polacy w Brandenburgii

w poszczególnych powiatach ziemskich i miastach na prawach powiatu, od 2011 r.

Od 2013 r. powiaty Cottbus i Spree-Neiße są w statystykach ujmowane razem. Podane liczby są łącznymi danymi dla obu powiatów.

Brak danych w statystykach

Powyższe liczby mogą nie uwzględniać kilku grup. Na przykład dane dotyczące osób dojeżdżających do pracy są tylko szacunkowe. Około 17.000 osób dojeżdża z Polski do Berlina (4.000) i do Brandenburgii (13.000). Ponadto możliwe jest, że późni przesiedleńcy, którzy przyjechali do Niemiec z Polski w latach 80. lub obywatele UE z takich krajów jak Austria, Belgia czy Wielka Brytania, którzy posiadają również obywatelstwo polskie, nie zostali ujęci w tych statystykach. Do tego dochodzą także osoby, które przebywają w Brandenburgii lub Berlinie tylko czasowo, przez kilka miesięcy, tygodni czy nawet tylko kilka dni.

INFORMACJE NA TEMAT STATYSTYK

Istnieją różne źródła dotyczące liczby Polaków mieszkających w tym regionie i czasem podają one rozbieżne liczby. Dane dla Brandenburgii i Berlina pochodzą ze statystyk mieszkańców (*Bevölkerungsfortschreibung*), Centralnego Rejestru Cudzoziemców, a dla Berlina – dodatkowo ze statystyki rejestru mieszkańców (*Einwohnerregister*).

Rejestr mieszkańców i statystyki mieszkańców (*Bevölkerungsfortschreibung*) uwzględniają wszystkich obcokrajowców, którzy dokonali meldunku. W Centralnym Rejestrze Cudzoziemców ujęte są wszystkie osoby, które przebywały w Niemczech przez okres dłuższy niż trzy miesiące lub posiadają pozwolenie na pobyt (*Aufenthaltstitel*) albo złożyły wniosek o azyl.

Przyczyny tych rozbieżności to między innymi różne metody zbierania danych, obliczenia dokonywane na dzień sprawozdawczy oraz przepisy prawne dotyczące zestawiania danych, a także – oczywiście – odmienne cele.

W związku z tym, eksperci uważają, że liczba obcokrajowców w Centralnym Rejestrze Cudzoziemców dla Berlina i Brandenburgii jest raczej nieco zawyżona, lecz zbieranie danych statystycznych ma na celu wspieranie władz zajmujących się przepisami azylowymi i przepisami dotyczącymi cudzoziemców.

Spis powszechny został przeprowadzony w 2011 r. i od tego czasu liczba osób pochodzenia zagranicznego w statystykach mieszkańców (*Bevölkerungsfortschreibung*) jest znacznie niższa niż w statystykach rejestru ludności. W 2017 r. Centralny Rejestr Cudzoziemców (*Ausländerzentralregister, AZR*) został uzupełniony przede wszystkim o obcokrajowców pochodzących z Unii Europejskiej, którzy od dłuższego czasu mieszkają w Niemczech. Byli oni wprawdzie zameldowani, ale nie zostali uwzględnieni w statystykach AZR. W ubiegłym roku statystyki AZR zostały oczyszczone z tzw. „osób biernych”, czyli osób, które już wyjechały z Niemiec. Dotyczyło to głównie Berlina.

Autorzy artykułu: Stefan Kunze i Götz Gringmuth-Dallmer